

V Ý T V A R N Á S C Ě N A

Dramatické básnictví není pouhá slovesná krása, vytváří nejen řeč, ale i jednání, bytosti a prostředí děje. Jednání plyne mezi věcmi, jimž je třeba dáti tvar. Scéna v představě básníkově nabývá obdobně téže formy, jíž se dostalo slovu. Souhrnem tvoří všechny složky dramatu celek dokonalé jednoty. Jde-li o provedení divadelní hry, je třeba řídit se více básní než scénickými poznámkami, z ní by měly vycházeti všechny prostředky divadla, všechna umění, jež spolupůsobí při provedení dramatu. Je-li hráti nějakou veselohru, ať i jeviště působí komicky a třeba nemožně. Stíh, jejíž sloupoví by nic neneslo nebo jsouc zavěšeno nedosahovalo by ani k zemi, činila by některé výjevy možnějšími než scéna důkladně vymalovaná v slohu udané doby. Necht' je místo hry kdekoliv, více než je má scéna charakterizovati báseň, jde-li o Kocourkov, jest lépe zavěsiti na zvonici místo zvonu pytel než vpravit na zeď městský znak, jak to předpisuje autor.

Jevištní prostor jest členiti architektonicky, scéna obrazová a dioramatická se nehodí. Tělesná prostorovost hmot a herců nesnáší se s plošností, tato uznávaná pravda platí na všech místech jeviště. Je-li přece třeba užítí malby, necht' toto umění nic nenapodobí, ať nezastírá svého malířství. Představivost divákova vytěží dozajista více z krásného obrazu, jenž je výtvarnou obdobou básníkově záměru, než z popisného prospektu.

Snad je někdy třeba znázorniti na jevišti strom. Nynější výprava vystřihuje malbu usilující o vnější podobu a zavěsí ji, domnívajíc se, že jiné znázornění stromu není dobře možné a přirozené. A přece umělec může vyjádřiti tvarem, vzrůstem hmoty i sám organický růst. Pomůže snad listoví a haluzí, vytvoří strom neobvyklý, avšak patřičného tvaru, shodný s básní. V divadelní hře jest pravou jenom básnická skuteč-

nost, takto naznačený strom nebyl by na jevišti podivnější pronášených řečí, naopak, do zamýšlené jednoty básně vnášejí zmatek předměty zhotovené „jako doopravdy“.

Následkem nevýtvarného budování scény stalo se jeviště pouhou podívanou, obrazem, na nějž lze hleděti jen z jedné strany. Bylo by lépe, aby byla scéna méně divadlem a více místem básnických dějů.

Z českých výtvarných umělců projevili nejvíce schopností a smyslu pro divadelní výpravu Vlastislav Hofman. Jsou-li jeho Husité zahájením soustavné činnosti, lze se nadíti, že jeho práce přivedí obnovu scény ve smyslu nového umění výtvarného.